รายการพิเศษรณรงค์ฝ่าวิกฤติเพลี้ย ในพืชผลทางการเกษตร

วันศุกร์ ที่ 23 เมษายน 2553 เวลา 08.00 – 12.00 น.

ณ สถานีวิทยุ ม.ก.

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

(Brown planthopper, BPH)

สารบัญ

	หน้า
ลักษณะทั่วไป	1
ลักษณะการทำลาย	2
ปัจจัยที่มีผลต่อการระบาด	3
การบริหารจัดการเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	4
สารเคมีที่ใช้ควบคุม	5
รายการพิเศษรณรงค์ฝ่าวิกฤติเพลี้ย ในพืชผลทางการเกษตร วันศุกร์ ที่ 23 เมษายน 2553 เวลา 08.00 – 12.00 น.	5

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

(Brown planthopper, BPH)

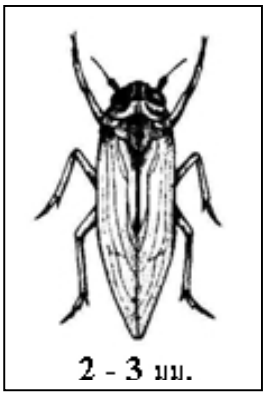

ลักษณะทั่วไป

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เป็นแมลงจำพวกปากดูด อยู่ในอันดับ **Homoptera** วงศ์ **Delphacidae** มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า ***Nilaparvata lugens*** **(Stal)** ตัวเต็มวัยมีลำตัวสีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง 2 ลักษณะ คือ ชนิดปีกยาว (macropterous form) และชนิดปีกสั้น (bracrypterous form) ชนิดมีปีกยาวสามารถเคลื่อนย้ายและอพยพไปในระยะทางใกล้และไกล โดยอาศัยกระแสลมช่วย ตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่เป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่วางไข่ที่กาบใบข้าว หรือเส้นกลางใบ โดยวางไข่เป็นกลุ่ม เรียงแถวตามแนวตั้งฉากกับกาบใบข้าว บริเวณที่วางไข่จะมีรอยช้ำเป็นสีน้ำตาล ไข่มีลักษณะรูปกระสวยโค้งคล้ายกล้วยหอม มีสีขาวขุ่น ตัวอ่อนมี 5 ระยะ ระยะตัวอ่อน 16-17 วัน ตัวเต็มวัยเพศเมียชนิดปีกยาวมีขนาด 4-4.5 มิลลิเมตร วางไข่ประมาณ 100 ฟอง เพศผู้มีขนาด 3.5-4 มิลลิเมตร เพศเมียชนิดปีกสั้นวางไข่ประมาณ 300 ฟอง ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ 2 สัปดาห์ ในหนึ่งฤดูปลูกข้าวเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มปริมาณได้ 2-3 อายุขัย (generation)

ตัวเต็มวัยชนิดปีกสั้นและปีกยาว

ตัวอ่อนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ลักษณะการทำลาย

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยทำลายข้าวโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากเซลส์ท่อน้ำท่ออาหารบริเวณโคนต้นข้าวระดับเหนือผิวน้ำ ทำให้ต้นข้าวมีอาการใบเหลืองแห้งลักษณะคล้ายถูกน้ำร้อนลวก แห้งตายเป็นหย่อมๆเรียก " อาการไหม้ (hopperburn)" โดยทั่วไปพบอาการไหม้ในระยะข้าวแตกกอถึงระยะออกรวง ซึ่งตรงกับช่วงอายุขัยที่ 2-3 (generation) ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว นาข้าวที่ขาดน้ำตัวอ่อนจะลงมาอยู่ที่บริเวณโคนกอข้าวหรือบนพื้นดินที่แฉะมีความชื้น นอกจากนี้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ยังเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสโรคใบหงิก (rice ragged stunt) มาสู่ต้นข้าวทำให้ต้นข้าวมีอาการแคระแกร็น ต้นเตี้ย ใบสีเขียว แคบและสั้น ใบแก่ช้ากว่าปรกติ ปลายใบบิด เป็นเกลียว และ ขอบใบแหว่งวิ่น

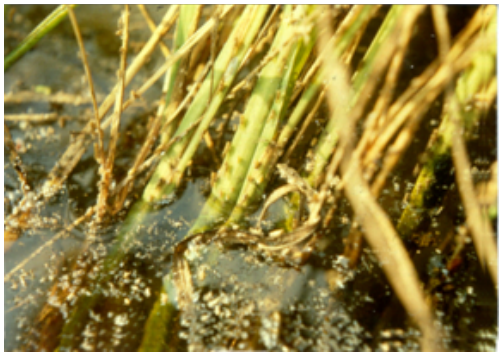

ลักษณะการระบาดรุนแรงในนา

อาการไหม้ (hopper burn) ของต้น

ต้นข้าวที่เป็นโรคใบหงิก (rice ragged stuntX)

ปัจจัยที่มีผลต่อการระบาด

วิธีการปลูกข้าว การปลูกข้าวแบบนาหว่านน้ำตมมีปัญหาการระบาดมากกว่านาดำเพราะนาหว่านมีจำนวนต้นข้าวหนาแน่น ทำให้อุณหภูมิและความชื้นในแปลงนาเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ประกอบกับนาหว่านเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถทำลายข้าวได้อย่างต่อเนื่อง

การใช้ปุ๋ย การใช้ปุ๋ยอัตราสูง โดยเฉพาะปุ๋ยไนโตรเจน ทำให้การเพิ่มจำนวนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวมีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องจากปุ๋ยไนโตรเจน ทำให้ใบข้าวเขียว หนาแน่น ต้นข้าวมีสภาพอวบน้ำเหมาะแก่การเข้าดูดกินและขยายพันธุ์ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

การควบคุมน้ำในนาข้าว สภาพนาข้าวที่มีน้ำขังในนาตลอดเวลา ทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มจำนวนได้มากกว่าสภาพที่มีการระบายน้ำในนาออกเป็นครั้งคราว เพราะมีความชื้นเหมาะแก่การเจริญเติบโตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

การใช้สารฆ่าแมลง การใช้สารฆ่าแมลงในระยะที่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเป็นตัวเต็มวัยชนิดปีกยาวหรือช่วงที่อพยพเข้าในนาข้าวใหม่ๆ (ข้าวระยะ 30 วันหลังหว่าน) ศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลายและสารฆ่าแมลงก็ไม่สามารถทำลายไข่ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้ ทำให้ตัวอ่อนที่ฟักออกจากไข่มีโอกาสรอดชีวิตสูง

ศัตรูธรรมชาติที่มีบทบาทในการควบคุมประชากรเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้แก่

มวนเขียวดูดไข่ ***Cyrtorhinus lividipennis*** **(Reuter)** เป็นตัวห้ำในอันดับ **Hemiptera** วงศ์ **Miridae** เป็นตัวห้ำที่สำคัญทำลายไข่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โดยการดูดกินของเหลวภายในไข่ มักพบแพร่กระจายในภาคกลางเป็นส่วนใหญ่และอพยพเข้ามาพร้อมกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ซึ่งถ้า

พบมวนชนิดนี้ในนามากกว่าเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 2-3 เท่า มวนชนิดนี้สามารถควบคุมการเพิ่มปริมาณของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลผลิตข้าวได้

แมงมุมสุนัขป่า ***Lycosa psuedoannulata*** **(Bosenberg & Strand)** เป็นแมงมุมในอันดับ **Araneae** วงศ์ **Lycosidae** เป็นตัวห้ำที่มีบทบาทมากที่สุดในการควบคุมปริมาณตัวอ่อนและตัวเต็มวัยของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว เนื่องจากสามารถเคลื่อนย้ายไปมาในพื้นที่ต่างๆ ในนา โดยจะเคลื่อนย้ายเข้าในนาระยะหลังหว่านข้าวและจะเพิ่มปริมาณสูงในระยะข้าวแตกกอ

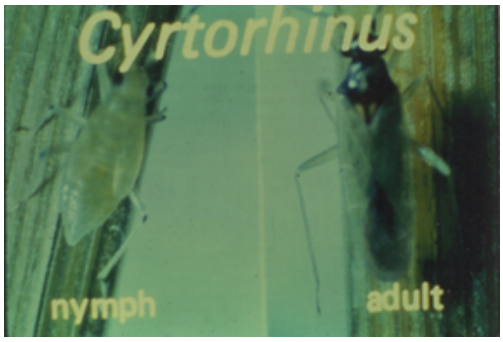

การบริหารจัดการเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

1) ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 2 สุพรรณบุรี 90 สุพรรณบุรี 60 ปทุมธานี 1 พิษณุโลก 2 ชัยนาท 1 และชัยนาท 2 และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

2) ในแหล่งที่มีการระบาด และควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน 2-3 สัปดาห์ จนถึงระยะตั้งท้องควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดินเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน 7-10 วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

3) เมื่อตรวจพบสัดส่วนของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตัวเต็มวัยต่อมวนเขียวดูดไข่ระหว่าง 6 :1- 8 :1 หรือตัวอ่อนระยะ 1-2 เมื่อข้าวอายุ 30-45 วัน จำนวนมากกว่า 10 ตัวต่อต้น ให้ใช้สารฆ่าแมลง บูโพรเฟซิน (แอปพลอด 10% ดับบลิวพี) อัตรา 25 มิลลิกรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นหรือใช้สาร อีโทเฟนพรอกซ์ (ทรีบอน 10% อีซี) อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ บูโพรเฟซิน/ไอโซโปรคาร์บ (แอป พลอด/มิพซิน 5%/20% ดับบลิวพี) อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบแมลงส่วนใหญ่เป็นตัวเต็มวัยจำนวนมากกว่า 1 ตัวต่อต้น ในระยะข้าวตั้งท้องถึงออกรวงใช้สาร อิมิดาโคลฟริด (คอนฟิดอร์ 10% เอสแอล) อัตรา 15 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

4) ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงที่ทำให้เกิดการเพิ่มระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (resurgence) หรือสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ เช่น แอลฟาไซเพอร์มิทริน ไซเพอร์มิทริน ไซแฮโลทริน เดคาเมทริน เอสเฟนแวเลอเรต เพอร์มิทริน ไตรอะโซฟอส ไซยาโนเฟนฟอส ไอโซซาไทออน ไฟริดาเฟนไทออน ควินาลฟอส และ เตตระคลอร์วินฟอส เป็นต้น

สารเคมีที่ใช้ควบคุม

- คาร์แทป+ไอโซโพรคาร์บ 5 กิโลกรัม/ไร่
- อิมิดาโคลพริด 15-30 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร
- บูโพรเฟซิน+ไอโซโปร์คาร์บ 50 กรัม/น้ำ 20 ลิตร
- ไอโซโปร์คาร์ 60กรัม/น้ำ 20 ลิตร
- บูโพรเฟซิน 20-30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร
- อีทิโพรล 40 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร

ที่มา : www.phetchaburi.doae.go.th/nongyapong/datalink/plearbrown.doc

รายการพิเศษรณรงค์ฝ่าวิกฤติเพลี้ย ในพืชผลทางการเกษตร
วันศุกร์ ที่ 23 เมษายน 2553 เวลา 08.00 – 12.00 น.

สวัสดีครับท่านผู้ฟังที่เคารพ พบกับรายการพิเศษในวันนี้ รณรงค์ฝ่าวิกฤติเพลี้ย ในพืชผลทางการเกษตร มีเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว เพลี้ยแป้งในมันสำปะหลัง จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนี้ เราก็ได้จัดเป็นรายการพิเศษ ซึ่งถือว่าเป็นรายการที่เชิญนักวิชาการผู้รู้ในวงการเกษตรมาพูดคุยให้ท่านได้รับฟังกัน รวมทั้งเกษตรที่ประสบความสำเร็จที่อยู่ในพื้นที่ ทำกับมือ ก็จะได้มาคุยให้ท่านได้ฟังกันด้วย เนื่องจากว่าวันนี้ตามข่าวคราวในพื้นที่กว่า ล้านเก้าแสนไร่ มีแนวโน้มว่าจะระบาดมากยิ่งขึ้น ในการป้องกันที่ถูกวิธี เขาทำกันอย่างไร และก็อาจจะทำความเสียหายอย่างมากทีเดียวนะครับซึ่งมูลค่าเป็นเงิน เรียกว่าเป็นหมื่นล้านอาจจะมีผลกระทบต่อการปลูกข้าวในฤดูกาลถัดไป อย่างมากมายเลยทีเดียวนะครับ สถานการณ์เพลียดกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว เราก็จะได้ไปพูดคุยกับวิทยากรที่ได้กรุณามาร่วมในวันนี้ จะมีเกษตรกร ต.พระยาบรรลือ อ.ลาดบัวหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา

คุณ กาญจมณี ทรัพย์พันธุ์

กรมการข้าว อ.วันทนา ศรีรัตนศักดิ์ ก็จะได้มาพูดคุยให้เราฟังได้พบกับนักคีตวิทยาคนสำคัญที่เราติดตามกันอยู่นะครับนั่นคือ รศ.โกศล เจริญสม ผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จะได้มาคุยให้เราฟังกัน มีจากกรมวิชาการเกษตรนะครับ อ.สุเทพ สหายา (นักคีตวิทยา) จากสำนักวิจัย

พัฒนาการอาลักขาพืช กรมวิชาการเกษตร สิ่งที่เราขาดไม่ได้และจำเป็นต้องมี นั่นก็คือ กรมการข้าวซึ่งเป็นส่วนสำคัญ ท่านได้มาพร้อมแล้วในวันนี้นะครับ ในส่วนของกรมวิชาการเกษตรซึ่ง เราจะต้องเดินตามท่านมาโดยตลอดเราก็จะได้ไปพบกับ คุณ ลาวัลย์ จิรพงศ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศัตรูพืช ซึ่งก็จะได้มาคุยให้เราฟังกัน เราก็พร้อมที่จะไปพูดคุยกับเกษตรกรทุกๆท่านในวันนี้ ไปพบกับคุณกาญจมณี สวัสดีครับ

คุณกาญจมณี: สวัสดีค่ะ

คุณถวิล: วันนี้ก็มาไกลนะครับ

คุณ กาญจมณี: ไม่เป็นไรคะ พร้อมที่จะให้ความรู้กับเกษตรทั้งหลาย เพราะน่าสงสารมาก (มองดูแล้วจะได้เกี่ยวก็ไม่เท่าไหร่ มันเยอะมาก) คือ ว่าพวกเขาทำนา เขายึดติด เขาไม่ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการ อย่างที่เราเคยเล่าในรายการให้อาจารย์ฟัง ว่าเขาทำนา เขาไม่ทำโครงสร้างของดินให้ดี ทำนาเผาฟาง โดยฟางที่เขาเผานะ คือเงิน 500บาท ทั้งนั้น ตัวป้ากาญจน์เองทำนามา 39 ปี กว่าจะฝ่าวิกฤติมาตรงนี้ คือสมัยก่อนมันทำแล้วมันเหลือ แต่ตอนหลังๆๆนี้ไม่เหลือ หนี้ก็หลายล้านทำเยอะ ตอนหลังๆก็มาประสบความสำเร็จได้ 8 ปีแล้ว คิดใหม่ทำใหม่ ทำแบบเดิมแล้วไม่เหลือ แล้วจะทำอยู่อีกได้ยังไง โดยการทำนาต้องไม่เผาฟาง โครงสร้างดินมันดี เพลี้ยและโรคแมลงจะไม่รบกวน ป้ากาญจน์ทำ 70 กว่าไร่ เมื่อก่อนทำ สามสี่ร้อยไร่ ทำไปขายไป

คุณถวิล : คนสงสัยว่า ถ้าทำแบบนี้ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลก็สามารถฝ่าไปได้ อยากจะรู้ผลผลิตเหมือนกัน ว่าจะได้เท่าไหร่

คุณกาญจมณี: แล้วแต่ คือผลผลิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่เราทำ มันต้องดูหลายๆอย่าง ดูพันธุ์พืช แสงแดด อุณหภูมิ อากาศ น้ำ และอ่านหนังสือของครูบาอาจารย์เยอะ ไม่ใช่เขาได้กันเกวียนหนึ่งเราได้ 50 ครั้ง ไม่ใช่!!! เขาได้เกวียนหนึ่งเราก็ได้เกวียนหนึ่ง แต่เราต้องดูต้นทุน เราต้องบริการการจัดการ ลงทุนเพื่อลดต้นทุนให้ได้ ถ้าเขาได้กันเกวียนหนึ่ง ถ้าป้ากาญจน์ได้ 90 ถัง ป้าจะ Happy มาก แต่ไม่มีทางที่จะเป็นไปได้อย่างนั้น ถ้าเขาได้เกวียนหนึ่ง ป้าจะต้องได้ 119 -120 ถัง เราไม่ได้ทำแบบเดิม เราต้องเปลี่ยนวิธีใหม่แล้ว

คุณถวิล: แนวป้ากาญจน์เป็นอย่างไรครับ

คุณกาญจมณี: ใช้วิธีย่อยสลายตอฟาง ใช้น้ำจุลินทรีย์ทั้งหลาย พอไปใส่แล้วฟางก็เปื่อยหมด แล้วก็ใช้ย่ำโดยไม่เคยไถ่ 8 ปีแล้ว ใช้การย่ำเอาตรงนั้นก็ทุ่นไปหลายหมื่นแต่โครงสร้างดินมันดี คือต้องดูดินก่อน แต่เกษตรกรเขาผลผลิตจากดิน แต่ทำไมเขาไม่ดูดิน เวลาคือ ต้นทุน พื้นที่ก็คือต้นทุน ตรงไหนที่จะได้ผลผลิต แล้วต้องทำตรงนั้นเลย จะไม่ให้เวลานั้นต้องผ่านไปวันๆ

คุณถวิล: เหตุผลที่เพลี้ยไม่ระบาดในนาป้ากาญจน์ คืออะไร

คุณกาญจมณี: เพราะดินดี โครงสร้างดินดี ถ้าไม่บำรุงดิน เอาไฟไปเผาฟาง แล้วก็ไม่พอ จุลินทรีย์ก็ไม่มี โครงสร้างดินก็ไม่ดี แล้วเพลี้ยก็เกิดง่าย ดินไม่แข็งแรง ถ้าเราสร้างโครงดินให้ดี ให้ธาตุอาหารที่ถูก ปุ๋ยเคมีดินก็ต้องการ แต่ไม่ต้องการมากมาย ปุ๋ยที่ใส่ครึ่งลูกแต่ไม่หมด ต้องทดลองไปเรื่อยๆ โดยป้าลงทุน 1 ไร่ไม่เกิน 2,000 บาท ทำนาไม่เหนื่อยเลยสบายใจมาก ลุงทวีทำแนวเดียวกับป้ากาญจน์ คนเราก็เหมือนกันทุกคน

คุณถวิล: นี่เป็นสิ่งที่ป้ากาญจน์เล่าให้ฟัง เราก็คงจะต้องถามรายละเอียดกันต่อไป ว่าวิธีการเป็นอย่างไร วิธีป้องกันของป้ากาญจน์ไม่ใช่วิธีการกำจัด แต่อาจจะกำจัดก็ได้ด้วย ที่นี้ไปหาอาจารย์โกสุม เจริญสุข เรียกว่าคลุกคลีในเรื่องนี้ตลอดเลยทีเดียว แล้ววันนี้เราจะไปถามอาจารย์ในเรื่องสถานการณ์ตรงนี้ กับสิ่งที่เกษตรกรพูดมาเมื่อสักครูนี้ อาจารย์ช่วยกรุณาให้ความรู้เบื้องต้นกับเราด้วยนะครับ

อ.โกศล: เห็นด้วยมากๆ และก็ใช่เลยครับ ปัจจัยพื้นฐานก็คือ เริ่มจากดิน และดินที่ดี คือดินที่มีชีวิต และชีวิตทุกอย่างในนั้น มันเป็นความลงตัวที่ไม่มีปัญหา มีส่วนร้ายอยู่บ้าง ก็มีส่วนดีมากำกับควบคุมหมด ตั้งแต่เชื้อโรคที่เป็นรา ที่เป็นอันตราย ก็มีราดีๆไปควบคุมได้แล้วก็นำขึ้นมาใช้จนกระทั่งเป็นแมลงร้ายบ้างก็มีดีๆตั้งมากตั้งมายกว่ากันตั้งมากมาย เช่น แมลงมุม ที่มีมากมาย แมงมุมทุกชนิดกินเพลี้ยกินแมลงในนา และมีตั้งกี่ชนิด ตั้งมากมาย แมงปอต่างๆกินเพลี้ย กบ เขียดปาด คางคก ทั้งหลายก็กินเพลี้ยสัตว์กินเพลียมากมาย ด้วงดินเป็นร้อยเป็นพัน ด้วงก้นกระดูกเป็นร้อยเป็นพันชนิดมากมายมหาศาล ในสิ่งที่มีอยู่แล้วเพื่อช่วยกันควบคุมแมลงศัตรูนั่นคือ ปัจจัยแรกคือไม่ทำลาย ไม่ไปฆ่าให้สูญหาย ปัจจัยที่ สอง สร้างที่อยู่ที่มันเกื้อกูล ให้เขาอยู่ได้ ไม่เผาไม่ใช่สารเคมี ที่มากเกินไป จนทำให้สุญเสียผลผลิต

คุณถวิล: ที่ว่าไม่เผานี้ใช่เลยไหมครับ!!!

อ.โกศล: ใช่ครับ เพราะเมื่อถูกความร้อนก็ตายหมด ด้านคุณค่าอาหารนั้นมีมากสารพัด มันก็เหลือแต่ขี้เถ้า นั้นก็เป็นความศูนย์เปล่าตั้งมากมายที่ว่า จาก ห้าร้อยเป็นห้าพัน ห้าหมื่น ห้าแสน ห้าล้านกี่เท่าไหร่ สิบล้านที่เขาเผากันไปแล้ว ก็เป็นต้นที่และจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องเหมาะสมนั่นก็คือตรงนี้ แล้วจะเห็นว่าในอดีตกาลมาแล้วก็ไม่มีปัญหา แต่จากเหตุปัจจัยที่ทำให้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ปัญหามันมากขึ้นรุนแรงมากขึ้นและสิ่งหนึ่งที่เราเลี่ยงไม่ได้ในวันนี้ก็คือโลกมันร้อนขึ้น นั่นคือปัจจัยทางธรรมชาติที่มาทำลายเหมือนกัน

คุณถวิล: เน้นตรงระบบนิเวศ คืนระบบนิเวศให้แก่ธรรมชาติ

อ.โกศล: ระบบที่มันลงตัวและวิถีธรรมชาติ ต้นไม้ก็ยังสมบูรณ์กว่า ระบบที่เราใส่จนมันเหี่ยวเฉาและอยู่ไม่ได้ เพราะมันผิดธรรมชาติจน ไม่สามารถสู้ร้อนนั่นคือสภาพที่แล้งจัดๆ คือ

สภาพเกษตรที่ใช้ เคมีมากเกินไปปุ๋ยที่มากเกินไปสรุป ต้นไม่เฉากว่าวิถีทางที่เรากำลังพูด จะสดชื่นมากกว่ากันนั่นคือความยั่งยืนที่จะสัมผัสได้ในภาวะหน้าแล้งนะครับ

คุณถวิล: จากสถานการณ์ตรงนี้ ซึ่งวันนี้นี่ก็ เกษตรไม่รับรู้เรื่องราวอะไรมากมายนัก รู้แต่เพียงว่ามันเสียหายแล้ว เกิดขึ้นในสถานการณ์ตรงนี้ อาจารย์อยากจะบอกให้ทำอย่างไรบ้าง ช่วยตัวเองได้อย่างไรบ้างในสถานการณ์ต่อไปนี้

อ.โกศล: มันจะทำทันทีทันควันไม่ได้ แต่ถ้าค่อยกลับในสิ่งที่มันควรจะเป็นก็จะได้ เช่น ถ้าเคยเผาก็หยุดเผาซะ ชีวิตที่หายไปจะเรียกมาอย่างไร ก็ต้องใช้เวลา จะต้องใช้คำว่าดินที่ชีวิต ที่เราเห็นดินมันตายสนิท นั่นคือ มันตายตั้งแต่ดินแล้ว อะไรจะเกิดได้ ชีวิต และต้นไม้ตาย สุดท้ายคุณก็อยู่ไม่ได้ ตายไปด้วยตรงนั้น

คุณถวิล: ไม่เชื่อที่บอกว่า อย่าไปเผาฟาง ย่าไปต่างๆนานา จริงหรือเปล่า

คุณกาญจมณี: จริง

คุณถวิล: เชิญ อาจารย์มันทนา ครับ

อ.มันทนา: ที่ป้าเล่าถูกมาก คือ เราอยากให้ชาวนาไทยทำแบบนี้ เพราะเมื้อกี้ป้าบอกว่าเคยทำนามามาก คือดูแลไม่ได้ ต้องไปใช้เครื่องมือ ใช้วิธีการที่มันเป็นเทคโนโลยี จริงๆแล้วทางวิชาการแนะนำให้เกษตรกรมีการไถ่กลบ ทับดิน ไม่มีการเผาฟางเพราะดินจะเสีย ที่นี้วิธีการที่ป้ากาญจน์ทำก็คือ ดินมันสมบูรณ์มันก็จะได้ต้นข้าวที่มีความแข็งแรงและเราก็ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีที่มันเกินความจำเป็น ทุกวันนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีปัญหาเรื่องการระบาด มีปัญหาเรื่องเพลี้ย คือมีการใช้ปุ๋ยยูเรียที่มากกว่าความจำเป็น ก็เหมือนคนอ้วน แต่ว่ามีแต่ไขมันไม่แข็งแรงเหมือนคนที่แกร่ง เพราะฉะนั้นถ้าเรามีการไถ่กลบดินทำอย่างนั้นอย่างเดียวขอให้เกษตรกรไถ่กลบ เพื่อฟางย่อยสลายหมด ค่อยปลูกข้าว แต่ปัญหาที่การระบาดในเขตนาชลประทาน ภาคกลางและเหนือตอนล่าง เกิดขึ้นเนื่องจากเกษตรกรจะไม่ยอมพักนา คือ พออาทิตย์หนึ่งก็จะไถ่ปลูกกันแล้ว เหมือนที่ป้ากาญจน์ว่าคือ ดินจะเสียหมด ความอุดมสมบูรณ์นำมาใช้ไม่พอ และไม่มีการฟื้นฟูเพราะเราต้องการพื้นที่ที่เยอะ แต่เราไม่เคยคำนึงถึงต้นทุนในการผลิต อันนี้คือ การที่เราทำให้ดินกลับมาอุดมสมบูรณ์ เหมือนเด็กที่โตมากับอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ก็จะแข็งแรงเพราะฉะนั้นเราไม่ใส่ปัจจัยอะไร ที่ทำให้ต้นข้าวมันอ่อนแอ โดยการใช้ปุ๋ยเคมีเกินจำเป็นและผิดวิธี ใช้สารฆ่าแมลงที่ไม่เหมาะมันก็เลยทำให้มีการระบาดของศัตรูข้าวโดยเฉพาะเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล มันเป็นแมลงที่อยู่กับภาคกลาง เพราะมีข้าวเป็นอาหารอยู่นิดเดียว เพราะฉะนั้นนาข้าวที่มีการระบาดอย่างที่อำเภอว่า ประมาณ 1.9 ล้าน มันจะอยู่ในแหล่งพื้นที่ที่มีการปลูกข้าว 3 ฤดู หรือ 2ฤดู ปลูกต่อปี ในลุ่มเจ้าพระยาเขตชลประทาน ที่สมบูรณ์ นี้คือ บรรจุที่ทำให้เกิดความรุนแรง และขยายไปในพื้นที่ที่มากเกินกว่าเราจะทำอะไรได้ และจากวิธีของป้ากาญจน์ที่จะลงไปดูนา

ตลอดเวลา และลดจาก 300-400 ไร่ มาเหลือ 70 ไร่ และถ้าเกิดเกษตรกรเราทำให้น้อย และให้ผลผลิตต่อไร่สูง และต้นทุนต่ำ มันจะอยู่ได้ เพราะเกษตรอย่างป้าจะมีอีกเยอะ แต่ว่าส่วนที่มีความเสียหายมากมายอย่างที่อำเภอว่า 1.9 ล้าน มาจากเกษตรที่ไม่เชื่อ ใช้วิธีการเผาฟาง ไม่พักดิน สัก1-2 อาทิตย์ ก็จะทำกันอีกแล้ว แล้วก็จะใช้ปุ๋ยเคมี และใช้เมล็ดพันธ์ที่สูง ประมาณ 30-40 กิโลกรัม นักวิชาการแนะนำให้ 20 กก. ที่นี้ต้นข้าวมาก ความหนาแน่นมาก ก็เหมาะกับสภาพแมลงตัวนี้ และเกษตรกรบ้านเราไม่ลงนา

คุณถวิล: ที่นี้เรามาดูที่ อ.สุเทพ จากสำนักวิจัยพัฒนาการอาลักขาพืช กรมวิชาการเกษตร นักคีตวิทยาคนหนึ่ง

คุณสุเทพ: เห็นด้วยกับป้ากาญจน์ ตามหลักในการผลิตพืชนั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัย 2 อย่าง คือ 1. พันธุ์พืชเอง ที่มีผลผลิตสูงและส่วนมากที่เราจะแนะนำ คือ พันธุ์ที่เราทดสอบแล้วมีความต้านทานโรคต่อแมลงศัตรูพืช และสภาพแวดล้อมต่างๆ นำไปปลูก แล้ว ก็จะมีปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิต ก็คือสิ่งแวดล้อมที่พูดถึง สิ่งแวดล้อม และสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต คือ เรื่องดินและน้ำ เรื่องการใส่ปุ๋ย ซึ่งการไม่เผาดินเป็นสิ่งที่ดีมาก การเผาฟางนั้นเป็นการทำลายดิน ทำให้ความอุดมสมบูรฑ์ของดินไม่ดีแต่ต้นแล้ว จึงทำให้การปลูกพืช ต้นพืชอ่อนแอ และไม่แข็งแรง เพราะไม่มีธาตุอาหารที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้แล้วในส่วนของสิ่งมีชีวิตก็จะเป็นศัตรูพืช และสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ เช่น ตัวฮั่น ตัวเบียน เช่น กรณีของป้ากาญจน์นั่นก็คือว่า คือ ไม่ใช้สารเคมี นั่นเป็นหลักที่ถูกต้อง เพราะโดยธรรมชาติในนาข้าวหลังจากที่เราปลูกไปแล้ว มันจะมีศัตรูธรรมชาติอยู่ไม่ว่าสัตว์ต่างๆ โดยเฉพาะศัตรูทางธรรมชาติจะควบคุมมันอยู่ ไม่ว่าจะเป็นตัวฮั่น ตัวเบียน โดยเฉพาะ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หลังจากเพลี้ยวางไข่ ก็จะมีมวลเขียวดูดไข่อพยพตามมาด้วยและมีการควบคุมซึ่งกันและกัน หลังจากที่เพลี้ยกระโดดออกมาเป็นตัวอ่อน จะมีตัวเบียนและฮั่นตัวอื่นๆ มาทำลายตัวอ่อน ซึ่งจากการที่ใช้สารเคมี ก็จะมีการควบคุมตามธรรมชาติอยู่แล้ว แต่หลังจากที่เรามีการวิวัฒนาการของ การปฏิวัติเขียวที่พยายามเพิ่มผลผลิตให้สูงมากๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ ก็มีการใช้สารเคมี แต่การใช้สารเคมีในปัจจุบันมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี ผมจะกล่าวถึงสิ่งที่ไม่ดี ก่อน ในปัจจุบันมีการใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้อง เพราะว่าการใช้สารเคมีไปทำลายศัตรูธรรมชาติ โดยเฉพาะสารบางอย่างที่เราไม่แนะนำ อย่างกรมวิชาการเกษตรบอกว่าไม่แนะนำในกรณีที่สารไปทำลายศัตรูธรรมชาติโดยเฉาะสารในกลุ่ม ไพลีทอยสังเคราะห์ ซึ่งมีข้อมูลว่าไปทำลายศัตรูทางธรรมชาติ และไปกระตุ้นการวางไข่ของศัตรูบางชนิด เกิดการระบาดมายิ่งขั้น โดยเฉพาะอย่างเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่นกรณีสารโพลีทอยด์ ปัจจุบันมีความหลากหลายมาก ทั้งๆที่กรมวิชาการเกษตรไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียน สารกลุ่ม

ผลิตภัณฑ์สังเคราะห์ในนาข้าว นอกจากสารในกลุ่มนี้แล้วยังมีสารกลุ่มอื่น มากมาย ซึ่งไม่แนะนำในนาข้าวแต่เกษตรเอามาใช้ นอกจากเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแล้วยังมีหอยเชอรีด้วย ซึ่งปัจจัยต่างๆที่ไปทำนี้ก็คือว่า เป็นเพราะว่าสภาพแวดล้อมของการปลูกข้าวเปลี่ยนไป ทำให้ระบาด จนต้องใช้สารเคมี ซึ่งบางที สารในสิ่งที่ดีก็มี หลังจากระบาดในระดับหนึ่งสมมติว่า เราตั้งระดับเศรษฐกิจที่ 10 ตัวต่อก่อ ปรากฏว่าไม่มีแมลงเลย แต่เกษตรกรพ้นไปก่อนแล้ว พอพ้นแล้วก็เร่งให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ซึ่งมีอยู่เล็กน้อยเป็นมากขึ้น จนต้องใช้สารพ่นที่อัตราไม่ถึงคืออัตราต่ำ จะเร่งให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสร้างความต้านทาน ซึ่งปัญหานี้พบมาหลายปีแล้ว และมีข้อมูลว่าสารเคมีที่เราใช้ไม่สามารถกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้

คุณถวิล: ที่นี้เราจะไปดูในแง่การส่งเสริมจริงๆแล้วเรื่องของการส่งเสริมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่ว่าจะต้องชี้ไปทางไหน อ.ลาวัณ วันนี้มาในฐานะตัวแทนของกรมส่งเสริมการเกษตร

อ.ลาวัลย์: สวัสดีพี่น้องชาวเกษตรกรสิ่งที่ท่านวิทยากรกรมการข้าว ของวิชาการเกษตร จากมหาวิทยาลัย คือ โดยสรุปที่ฟังมานี้ คือในใจของนักส่งเสรอมเราอยากได้เกษตรกรอย่างป้ากาญจน์เยอะๆ ทั้งหลายทั้งปวงที่ป้ากาญจน์และท่านอื่นที่พูดมานี้จริงๆแล้วทางกรมส่งเสริมฯ มีการถ่ายทอดความรู้ไป แต่เกษตรกรก็คงมีปัจจัยที่ว่า เขา ทำไมถึงไม่ทำแบบป้ากาญจน์ คือจะโดเกษตรกรทั้ง 100เปอร์เซ็นต์ ไม่ได้ ต้องหันมาที่ราชการเอง และต้องยอมรับว่าเมื่อตอนที่เราทำเกษตรใหม่ๆ ย้อนไป ตอนที่ปู่ย่า ตายายเราทำเกษตร ไม่ได้ทำแบบพื้นที่ใหญ่ ปลูกหลายชนิดผสมกันไป เหมือนทฤษฎีในหลวง ที่ว่าทำแบบผสมผสาน แต่ปัจจุบันย้อยมา40-*50 ปีนี้ มาทำเป็นเชิงพาณิชย์ เพราะฉะนั้นมันกลายเป็นพื้นที่ใหญ่ ระบบนิเวศที่ป้ากาญจน์และ อ.โกศล ซึ่งการรักษาสมดุลธรรมชาติเห็นชัดคือ ป้าไม่เผาฟาง

นอกจากจะรักษาความอุดมสมบูรณ์ได้ ผลคือ ดินอุดม ข้าวแข็งแรง การถูกทำลายต่างๆก็ทดทาน หรือน้อยลง ในขณะเดียวกันถ้าเราเผาฟาง นอกจากดินตายแล้วศัตรูธรรมชาติก็ตายไปด้วย ทั้งในดินกับที่อยู่บนต้น ที่มันอาศัยเศษฟางอยู่ ที่มันกินศัตรูพืชที่หลงอยู่พอเผามันตายตามไปด้วย คือสิ่งที่เกิดขึ้นและทำให้โลกร้อน แต่เมื่อเป็นเชิงพาณิชย์ต้องเห็นใจเกษตรกร พอปฏิวัติเขียวมานี้ ทั้งกรมวิชาการเกษตร กรมสงเสริมการเกษตร สิ่งที่เราแนะนำคือ สารเคมี กว่าเราจะเรียนมา ตัวโน้นตัวนี้เชื้อจุลินทรีย์มีประโยชน์ อย่างป้ากาญจน์พูดถึงเชื้อ บีเวอร์เลีย มันมาทีหลังยุคที่ว่าเราได้ส่งเสริมการใช้สารเคมีไปแล้ว เพราฉะนั้นจึงซึมซับกันมา เราก็ได้ส่งเสริมให้มีการตั้งหน่วยผลิตขยายศัตรูธรรมชาติออกไปใช้ อันนี้คือสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นมัยมาทีหลังกว่าเกษตรกรจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นนักส่งเสริม ไม่ใช่ของง่าย สิ่งหนึ่งคือ

ปรับยาก และบางอย่าง ความพร้อมของราชการบางครั้งเราต้องยอมรับในความจริงที่ว่ามันก็มีการสะดุด อย่างเราผลิตเชื้อจุลินทรีย์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรไปใช้และให้เกิดความสมดุล บางครั้งมันไล่กันไม่ทัน ทำงานมาในชีววิธี ประมาณ 30 ปี การใช้ชีววิธี ไม่เน้นยาถึง 10 % ของพื้นที่ปลูก แต่สิงที่สำคัญคือ เราพยายามส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วม โดยการจัดตั้งศูนย์กำจัดศัตรูพืชชุมชนไป ให้เกษตรกรเรียนรู้ ใช้เป็นศูนย์สำคัญในการรวมกลุ่ม รู้สภาพนิเวศและการจัดการ ถ้ารู้ระบบนิเวศก็ไม่มีสารเคมี เฝ้าระวัง ดูมันไป เมื่อไหร่ที่ศัตรูพืชเกินธรรมชาติ ก็หาวิธีที่เหมาะสมมาใช้ ซึ่งไม่ใช้สารเคมีทันที อาจจะเป็นสมุนไพรพื้นบ้าน กรมส่งเสริมฯทำมาตลอด แต่สิ่งที่เราต้องยอมรับคือ ต้องต่อสู้ในการที่ให้เกษตรกรส่วนใหญ่ปรับพฤติกรรม ถามว่าเทคโนโลยีบ้านเรามีไหม เรามีคระ เก่งด้วย โดยเฉพาะในเฉพาะในเรื่องข้าว เรามีพร้อม สำหรับชาวนาเรา แต่ เมื่อพูดถึงอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ปกติ 2ถัง/20 กิโลกรัม พอไปถามชาวบ้านว่าทำไมใช้มาก บอกว่า เอาเพื่อไว้ 3-4 ถัง ถามว่าทำไมต้องเผื่อ เผื่อนก-หนู –หญ้าขึ้น

อันนี้คือสิ่งที่ว่ามันไม่ใช้ เดี๋ยวนี้ที่เทคโนโลยีที่เขาบอกว่า โยนข้าวไป บางคนที่เขาไปทำ เขาบอกว่าบ้างที ข้าวโยน ผลผลิตก็ได้ดี ขนาดที่ว่าไม่ต้องใช้จำนวนเมล็ดพันธุ์มากมาย อันนี้ที่กรมส่งเสริมมอง ว่าเราจะทำไงให้ได้เกษตรกรอย่างป้ากาญจน์ แค่ 10-20% ก็ดีแล้ว เราพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเขา โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร และปรับมาใช้เป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในการดำเนินงาน

โดยที่ว่ากระบวนการถ่านทอดความรู้โดยการกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ10 กว่าปีที่แล้ว ท่านเห็นเราทำงานตรงนี้ทาง ทีวีท่านให้กรมวัง ออกมาชมเชย คนกรมส่งเสริมฯ ที่ให้เกษตรกรทำแบบนั้น เกษตรในโรงเรียนมีการสำรวจระบบนิเวศ จากระบบนิเวศมีการวิเคราะห์ว่า สถานการณ์ตอนนี้เป็นไง ทำอย่างไร มีการพิสูจน์ ว่า ถ้าทำแบบนี้แล้ว เราจะแก้ไขโดยการใช้ การวิเคราะห์มาช่วย อันนี้ไม่ใช่เดียว ๆอย่างป้ากาญจน์ ซึ่งป้ากาญจน์ศึกษาจากตำรามากมาย ถ้าเราได้ครูป้าไปใช้ในศูนย์ฯซึ่งเราต้องการแบบนี้มาก ซึ่งจะเป็นวิทยากรต่อจากเจ้าหน้าที่เราไปช่วยกันและขยาย ๆเยอะ ๆ เล่าให้ฟังนิดหนึ่ง ว่า เมื่อปลายปีที่แล้วไปที่ จ. สุพรรณบุรี เราไปดูศูนย์จัดการศัตรูที่หนองสาหร่าย ไปโดยไม่นัดหมายเกษตรกรในศูนย์ มีการต่อขยายกัน สมมติศูนย์ เราต้องการ 25 เขาต่อกันเป็น 20-30 และมีลุงแก่คนหนึ่ง ๆพูดว่า ผมทำสมุนไพรในนี้มี 20 ตัว มีการผลิตบิวเวอร์เรียเอง ไบโคเดอร์มาร์เอง ซึ่งกรมส่งเสริมฯ เองเราต้องการลักษณะแบบนี้มาก ๆ แต่เริ่มต้นเราต้องค่อยเป็นค่อยไป สิ่งสำคัญคือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สิ่งสำคัญของนักส่งเสริมการเกษตรเรามั่นใจว่าเทคโนฯ บ้านเราพร้อม เกษตรกรต้องเชื่อเรา อย่าไปใช้เมล็ด

พันธุ์ที่มาก หรือใช้ไปหมด เพราะที่คุณสุเทพ และคุณ วันทนาพูดมานี้ ในนาข้าวศัตรูธรรมชาติมากมาย เข้าใจว่ามีมากกว่า 80 ชนิด เพราะเคยอ่านมา ถ้าท่านใช้สารเคมีตามความจำเป็นจริงๆ พวกนี้จะเป็นมิตรเรา จะเกิดเป็นสมดุลนิเวศ ที่ค่อยๆปรับขึ้นๆ ซึ่งเราเสียไปนานแล้ว เพราะการที่เราใช้สารเคมีควบคุมศัตรูพืชโดยปาล์มปฏิทิน ตอนไปเยี่ยมชาวบ้าน เขามีปฏิทินเขียนไว้ข้างฝา วันนี้ตัวนี้ คงต้องปรับไป
ทั้งผู้ค้าเคมีเกษตร ตัวเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ วิธีการเข้าถึงเขา ต้องเข้าถึงจริงๆในฐานะอยู่กับเกษตรกรเป็นนักส่งเสริม คงขอพูดแค่นี้ก่อนค่ะ

คุณถวิล: อ.โกศล ครับ อาจารย์ได้ฟังแบบนี้แล้ว ในระบบสมดุลธรรมชาติที่อาจารย์ทำมาวันนี้ อาจารย์ต้องการให้เกษตรกรทำตามอย่างไร เพื่อจะได้ให้พ้นจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

อ.โกศล: ตัวอย่างที่ป้ากาญจน์พูดก็เป็นความชัดเจนที่มันเห็นผลได้ เห็นว่ามีภาพให้เลือกว่าที่คุณถึงทางตันอยู่อย่างสุขสบายก็มี คือแนวทางอันนี้ คำอธิบายข้างในก็มี เมื่อเราไม่ฆ่าเขา เขาก็อยู่ได้ เกิดได้เรื่อยๆก็ ได้ ลุงยศมัส ทำเมื่อ 30-40 ปี 80 ชนิด จริงๆ แล้วอาจจะมากกว่านั้น 800-8000 ชนิด ผมเองก็ทำมา 30-40 ปีเหมือนกัน ตัวที่เป็นประโยชน์ต่อ คือ ผมจะเลี้ยงแมลงเพื่อมาใช้ยาฆ่าแมลง ภาพที่เห็นกับที่เป็นจริงคนละเรื่องกัน

คุณ ถวิล: จะถามอาจารย์ว่า ตัวดีกับตัวร้ายอันไหนมากกว่า อันนี้เป็นคำถามที่มากมาย

คุณ โกศล: ตัวร้ายคือ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ตัวดีมี 1 หน้ากระดาษ

คุณกาญจมณี: ถาม ศัตรูทางธรรมชาติกินเพลี้ยวันละ 10 ตัวจริงไหม

อ.โกศล: มากกว่านั้นก็มีครับ

คุณ ถวิล: ขอบอกผู้ฟังทางบ้านไว้ว่า วันนี้ถ้าจะมีคำถามที่จะโทรศัพท์เข้าได้ที่ หมายเลขโทรศัพท์ 02-9427377 นี้เราก็ไปดูในเรื่องของ กรมการข้าว ว่าอยากจะได้เกษตรกรแบบนี้จะทำอย่างไร ที่นี้ในเรื่องของการระบาด กรมการข้าว ก็เป็นคนแรกที่จะต้องเดือดร้อนแทนเกษตรกรอ ที่เกษตรต้องเจอปัญหาแบบนี้ อยากจะบอกอะไรบ้างครับ

อ.มันทนา: ก็อย่างอาจารย์ว่าว่าป้ากาญจน์ถือว่าเป็นชาวนามืออาชีพ ที่จริงทั้งกรมการข้าวและทางด้านหน่วยงานส่งเสริมหรือกรมวิชาการเอง เรามีตำราตั้งมากมาย อย่างที่อาจารย์โกศลพูดเมื่อกี้ เรื่องของศัตรูธรรมชาติ และของทางด้านคุณ อาจารย์จิรวรรณ ก็มีการไปถ่ายทอด เรื่องของโรงเรียนเกษตรกร เราต้องการเกษตรกรอย่างป้ากาญจน์ เวลาเราไปพูด เกษตรกรจะบอกว่าเราเป็นนักวิชาการไม่เคยทำที่สุพรรณบุรีบางปลาม้า มีเกษตรรายหนึ่ง ที่ใช้น้ำเหมือนเป็นทางเลือกในทางวิชาการ เราไม่ได้ทำเฉพาะสารเคมี มีเรื่องของสมุนไพร หรือน้ำหมัก ถ้าเกษตรกรสามารถผลิตเองได้ นั่นคือทางเลือก แต่พอเกษตรกรไปทำลายระบบนิเวศ ไปใช้เทคโนโลยีไม่ถูกทาง ตั้งแต่

เริ่มต้น อัตราการหว่านโดยใช้ปุ๋ย ใช้สารเคมี จนสภาพไม่เหมาะ สูญเสียมานาน การจะเปลี่ยนทัศนะคติของเกษตรกร ต้องใช้เกษตรกรอย่างป้ากาญจน์เป็นตัวถ่ายทอด

คุณถวิล: คือ ป้ากาญจน์เป็นการผสมผสานใช้ปุ๋ยเคมีน้อยลง

อ.มันทนา: ค่ะ...แทบจะไม่ใช้ตามคำแนะนำด้วยซ้ำ เพราะดินสมบูรณ์ ก็จะได้ต้นข้าวที่ดีอยู่แล้ว ใส่ปุ๋ยนิดหน่อย เพียงแค่ทำตามคำแนะนำของกรมวิชาการ จะไม่เกิดปัญหาต่อเนื่องยาวนานแบบนี้ เรื่องของระบบนิเวศ กรมการข้าวกำลังมองเหมือนกันว่า การที่เราแนะนำไปแต่เกษตรกรไม่ทำตาม และปลูกข้าวโดยเป็นพืชเดี่ยว ๆเพื่อต้องการขายอย่างเดียวในพื้นที่ทางการค้า เห็นได้ว่า ทั้งกลางและอีสาน ไม่มีปัญหาเรื่องแมลงตัวนี้ เพราะภาคกลางและอีสาน ส่วนใหญ่ปลูกข้าวฤดูเดียวมีฤดูนาปรังน้อยมาก อย่างมากก็ 2ฤดูต่อปี แต่ภาคกลาง 5 ฤดูต่อ ปี และอยากจะได้ข้าวอายุสั้นนี้ทำให้แมลงชนิดนี้ระบาดรุนแรงและต่อเนื่องขึ้นมา และการจัดการที่ไม่ถูกต้องเรื่องของการใช้สารและอีกหลาย ๆอย่าง การใช้น้ำหมัก คือ ปลอดภัยต่อศัตรูธรรมชาติและสมดุลธรรมชาติ ก็จะค่อย ๆฟื้นตัวนั่นเอง นาข้าวมีแมลงเป็นร้อยชนิด แต่ที่ทำร้ายข้าวมี10ชนิดเท่านั้นเอง ส่วนใหญ่จะมีประโยชน์ในช่วงข้าวนาหลังหว่าน หลังปลูก เช่น มวลเขียวดูดไข่จะเป็นตัวที่ค่อยดูดไข่เพลี้ย ได้ 4-100% แต่ว่าด้วยการที่เกษตรกรพอเห็นอะไรบินมาสักอย่างในพื้นที่ที่ระบาด เกษตรกรจะเป็นแบบนี้ อันหนึ่งที่เกษตรจะทำตามคือ เมื่อเห็นเจ้าหนึ่งฉีด อีกเจ้าหนึ่งก็อยู่ไม่ได้ ต้องทำตาม คือ เป็นตัวที่ไม่ทำให้ธรรมชาติช่วยดูแลแทนที่ว่าตรงนี้จะช่วยควบคุมไป 50 % แต่ต้องเสียตรงนี้ไป จึงทำให้การระบาดรุนแรงมากขึ้น ถ้าทำตามป้ากาญจน์มากเรื่อย ๆ คือว่า ภาคกลางคงไม่น่ามีปัญหา กรมการข้าวมีมาตรการคือ สถานการณ์เริ่มเริ่มตั้งแต่ ปี 2552 ตั้งแต่ฤดูฝน

ป้ากาญจน์: ตอนนี้มีการปลูกพืชหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นมะนาว ใต้ต้นมะนาวปลูกแตงกวา มะเขือ ถั่วฝักยาวหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ เพราะตอนนี้ผักก็แพง ปลูกผักพวกนี้ก็เป็นกาบำรุงดิน เพราะดินดีอะไรก็ดี

อ.ถวิล: กรมพัฒนาที่ดินก็พูดถึงการเตรียมดินที่จะเข้ามาสู่การเสวนาในครั้งนี้ ว่าภาคกลางนั้นจะต้องเตรียมดินเพื่อปลูกข้าว เพื่อทำให้มีความแข็งแรงและเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลไม่มาทำลาย ต้องเริ่มจากตรงนี้ด้วย

ป้ากาญจน์: ใช่ เพราะต้องเริ่มจากดินมาก่อน เพราะถ้าเกิดปุ๋ยเคมีที่มีประสิทธิภาพมากท่สุดต้องไปได้กับปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพเป็นเม็ดก็ได้ เพื่อที่จะได้ไปปลดปล่อยปุ๋ยที่ตรึงอยู่ในดินออกมา เราต้องเน้นที่ดิน

อ.ถวิล: ป้ากาณจน์มีความคิดว่าการทำแบบผสมผสานโดยไม่ปฏิเสธที่จะใช้ปุ๋ยเคมีเป็นถาตุอาหารหลัก โดยไม่ปฏิเสธทิ้งสักทีเดียว

ป้ากาญจน์: ใช่ ของป้าจะไม่เคมีสุดโต่ง จะไม่อินทรีย์ตกขอบ แต่จะใช้ระบบถาตุทั้ง16 ถาตุ หรือถาตุรองถาตุเสริม ซึ่งปัจจุบันไม่ต้องการมากก็จริง แต่ในอดีตมันเป็นนาน้ำท่วมแต่ไม่ได้ใช้ โดยป้าศึกษาจาทางหนังสือที่เป็นความรู้แล้วต้องคิด ลองทำตาม

นักวิชาการ : ปัญหาที่เกิดขึ้นตอนนี้สิ่งนึงคือเกษตรกรไม่มีการบำรุงดิน ทำให้ดินไม่ได้พักจุลินทรีย์ที่อยู่ในดินไม่ได้ฟื้น แล้วเมื่อมีการปลูกข้าวโดยไม่มีการพักดินเลยแต่7วัน ในพื้นที่ที่มีการระบาดก็จะทำให้ต้นข้าวที่ออกมาใหม่ไม่มีรากและทำให้เกิดโรคเพราะมีแก๊สอยู่และเป็นสาเหตุนึง แต่ถ้าทำตามคำคำแนะนำของทางวิชาการ มีการไถ่ดินอย่างน้อง1 เดือน ให้ดินมีการฟื้นฟู มีการหายใจมีการผลิกหน้าดินและทำให้ศัตรูธรรมชาติฟื้นฟูขึ้นมา การระบาดของศัตรูข้าวไม่ว่าจะเป็นเพลี้ยหรือศตรูชนิดอื่นๆ ก็อาจลดลง มีคำแนะนำจากกรมการข้าวในการใช้ปุ๋ย คือใช้เมื่อยามจำเป็นโดยการใช้แผ่นเทียบสีซึ่งสถาบันข้าวนานาชาติ ประเทศฟิลิปปินส์ได้ทำและนำมาปรับใช้ ซึ่งได้มีความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินโดยการใช้แผ่นเทียบสีใบข้าว เพื่อให้การใช้ปุ๋ยที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ตองใช้ปุ๋ยไม่ต้องนับอายุข้าวและมีการถ่ายทอดให้เกษตรกรไปใช้แล้วเพื่อการใช้ปุ๋ยที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและไม่เกิดปัญหา เพราะถ้ายิ่งใส่ปุ๋ยมากเกินไปโรคก็ชอบแมลงก็ชอบโดยเฉพาะเพลี้ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยยูเรียเพราะต้องเผื่อป้องกันเพลี้ยไฟ ซึ่งสาเหตุนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้ไปสร้างความเหมาะสมกับต้นข้าวและทำให้แมลงเข้าไปดูดกินได้ง่าย การใส่ปุ๋ยย่างถูกวิธีและหว่านข้าวไม่มากเกินไปถือเป็นวิธีที่สามารถทำได้ 30วันเป็นช่วงเวลาของแมลงชนิดมีปีกเข้ามาวางไข่ และอายุโดยเฉลี่ย 10- 15 วัน จะตายไปเอง แต่วิการปฏิบัติที่ผิดวิธีของเกษตรกรทำให้การระบาดมันเพิ่มขึ้น วิธีการง่ายๆ คือ ใครที่ต้องการปลูกข้าวนาปรังรอบ 2 นี้ควรจะหยุด ไม่แนะนำให้ทำในช่วงนี้ ไปเข้าฤดูนาปีเลย บางที่ เพราะจะเสี่ยงและไม่คุ้มแต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมด ถ้าบางพื้นที่มีการบริหารจัดการดี ๆก็สามารถทำได้ ส่วนอีกอันถ้าใครจะปลูกข้าวกรมการข้าวมีการถ่ายทอดเทคโนโลยี คือ วิธีโยนกล้า ในการทำนาดำกับนาหว่านนี้นาดำดีกว่าเพราะการเกิดโรคและแมลงน้อย แต่ด้วยพื้นที่ที่มาก กับจำนวนแรงงานที่น้อยลงทำให้เกษตรกรหันไปหว่านข้าวมากขึ้น โดยเฉพาะนาหว่านน้ำตม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เพลี้ยกระโดดมีเพิ่มมากขึ้น วิธีการทำนาน้ำตมใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ที่มากมันจึงไปสร้างสภาพในนาที่เหมาะสมกับแมลงตัวนี้ เพราะฉะนั้นใครที่อยากปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกล้า กรมการข้าวมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แล้ว มีการฝึกอบรมเพื่อช่วยลดปัญหาแทนการปักดำ โดยสามารถติดต่อขอความรู้เรื่องเทคนิคการโยนกล้าได้ที่ศูนย์วิจัยข้าวภาคกลาง จะช่วยลดอัตราความหน้าแน่นและระยะห่างของต้นข้าวให้ดีขึ้น ลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

อ.ถวิล: **คำถามจากเกษตรกร** คุณสมหมาย จากจ.ราชบุรี **เรื่องนาหว่าน พอหว่านข้าวแล้วข้าวขึ้นแค่ครึ่งแปลงจากนั้นยืนต้นตาย ต้องทำอย่างไร**

ป้ากาญจน์: ต้องเอาน้ำจุลินทรีย์ไปใส่ในดิน ให้เกี่ยวข้าวก่อน ห้ามเผาฟาง น้ำจุลินทรีย์ที่สามารถทำเองได้หรือที่ทางราชการสอนมาไปใส่แต่ต้องระวังไม่ให้หนอนขึ้น เพราะถ้ามีหนอนแสดงว่ามีเชื้อโรค หรือสาร พด.2 ใส่เพื่อย่อนสลายฟาง แล้วจะดีขึ้น สาเหตุมาจากดินไม่ดี

อ.สุเทพ: เกษตรกรจะต้องเริ่มตั้งแต่มีการจัดการดินที่ดี การใช้พันธุ์ข้าวที่ต้นทาน ระบบการหว่าน และระบบการจัดการที่ดีและยั่งยืน และใช้ประโยชน์จากธรรมชาตจะต้องมีการอนุรักษ์ไว้และใช้อย่างเหมาะสมลดปริมาณของการระบาด และหลีกเลี่ยงการการก่อให้เกิดการระบาดเพิ่ม เช่นการหว่านข้าว หรือระบบการจัดการอย่างถูกต้องก็จะมีส่วนทำให้พี่น้องเกษตรกรทำนาได้อย่างยั่งยืนมากขึ้น

อ.ถวิล: ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้ประโยชน์ และประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

คุณลาวัลย์: มีการให้ชาวบ้านมาเป็นส่วนร่วมคือ โดยใช้ศูนย์เป็นตัวขับเคลื่อน ให้ชาวบ้านมาเรียนรู้สถานการณ์จริง และยังมีมาการสอนให้รู้จักการแก้ไขสถานการในภาคการเกษตร และอนุรักษ์ไว้อย่างยั่งยืนท่า และต้องการให้เกษตรกรเข้มแข็งเป็นมืออาชีพ เน้นการใช้ศตรูธรรมชาติและการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ การป้องกันไว้ก่อนถือว่าดีกว่าการแก้

นักวิชาการ: ปัญหาหาของเพี้ยกระโดดตอนนี้พบการระบาด และกรมการข้าวก็จะมรรสนิยมแปลกๆ และกรมการข้าวก็มีเมล็ดพันธ์นำมาแนะนำให้กับเกษตรกร การเปลี่ยนพันธุ์ข้าวจะทำให้ลดความรุนแรงของการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่นข้าวพันธุ์พิษณุโลก และควรเปลี่ยนพันธุ์ข้าวทุก 2 ฤดู เพื่อลดการระบาด และอีกมาตรการคือการจัดทำ Wall Room แก้ปัญหาศตรูพืชร่วมกับหน่วยงานต่างๆ แต่สิ่งที่อยากได้จริงๆคือระบบการเตือนภัยการเกิดศัตรูพืช แต่คงจะต้องมีการพัฒนาต่อไปในอนาคต และในส่วนประเทศไทยเองก็คงไม่ได้จัดการเพียงแค่ศัตรูพืชเท่านั้น คงต้องรวมไปในส่วนของเรื่องอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ในส่วนของพันธุ์ข้าวสำหรับป้ากาญจน์ที่เก็บเมล็ดข้าวไว้ปลูกเองนั้นจะดีกว่าเกษตรกรที่ไปซื้อข้าวจากข้างนองตามท้องตลาด เพราะนอกจากจะเป็นการลดต้นทุนแล้วยังป้องกันโรคที่จะตามมาได้อีกด้วย เช่น กลุ่มแตนเบียนพร้อมทั้งมีการเรียนรู้และทำความรู้จักของแตนเบียนเพราะแตนเบียนนั้นมีความจำเพาะเจาะจงและมันใจได้ว่าการใช้แตนเบียนในการกำจัดเพลี้ยจึงมั่นใจได้ว่าปลอดภัย และอยู่ร่วมกันระหว่าง 2ส่วน เป็นการรักษาสมดุลทางธรรมชาติและระบบนิเวศ เและถ้าหากเรามีเกษตรกรที่รักในการทำการเกษตรพร้อมทั้งเข้าใจระบบการทำเกษตรที่ยั่งยืนเหมือนป้ากาญจน์เช่นนี้อีกคาดว่าในอนาคตนี้ วงการเกษตรคงจะดีขึ้น

เข้าใจกันมากขึ้น เพื่อที่จะเข้ามาช่วยเหลือกันในการจักการฝ่าวิกฤติเพลี้ยในพืชผลทางการเกษตรไปพร้อมๆ กัน